

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY XVII - SEGONA EPOCA

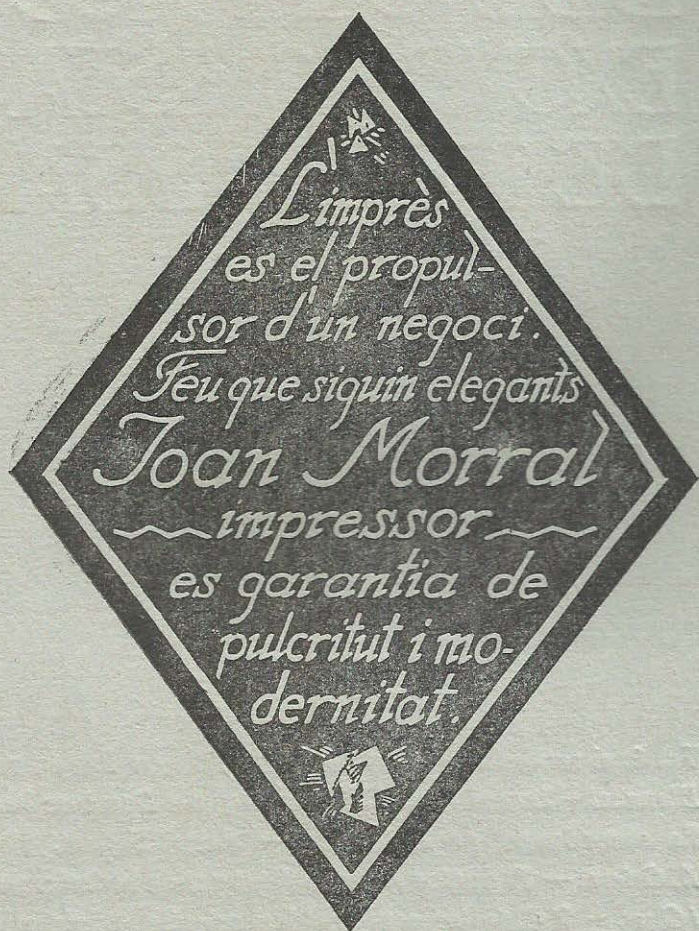
GENBR - FEBRER DE 1935 :: N.º 93

SUMARI:

TEXT: Viu és el record... — A la memòria d'Eugení Ferrer, per *Daniel Blanxart*. — Eugení Ferrer, Entomòleg, per *Domènec Ventalló*. — En recordança, per *S. Cardús*. — Angel Sallent, fildleg, per *A. Griera*. — El doctor Angel Sallent com a botànic, per *P. Font i Quer*. — Religiosum ornat quidem scientia et virtus coronat, per *Joan Solà, Sch. P.* — Crònica. — Excursions fetes.

GRAVATS: Eugení Ferrer i Dalmau, 1871 - 1934. — Angel Sallent i Gotés, 1859 - 1934.

REDACCIO I ADMINISTRACIÓ: FRANCESC MACIÀ, 64

Josep Blay

Mobles - Decoració - Somiers - Enreixats

Despatx i Tallers:

Francesc Macià, 57 i 64

Terrassa

Hotel Victòria

CARTA
COBERTS
PENSIO

PREUS ESPECIALS PER EXCURSIONISTES

TERRASSA - Sant Pere, 50

ALFOMBRES - PERSIANES - HULLES - PLOMERS - RASPALLS - BARRETS - ESPARTERIA

A. Rovira

Casa fundada en 1770

Font-vella, 14

TERRASSA

Fàbrica de Corretges i Guarnicioneria en general. - Corretges de goma i lones

J. CASTELLA ESPAÑÓ

CASA FUNDADA EN 1790

ESGLÉSIA, 22

TELEF. 2151

CONFECCIONS I CAMISERIA

Panyos i Novetats — Sastreria a mida

Casa Jorba

P. República, 8 - 10

Jaume Jover, 1 - 3

Terrassa

Ràdio casa Farràs

Pianos - Música - Mètodes

Pianos de lloguer - Discos

VENDES A PLAÇOS

Jaume Jover, 18 - Telèfon, 1593

CASA LLUGANY

SANT PERE, 39

MATALASSERIA

ARTICLES D'ESPORT

CONSTRUCCIÓ DE CLAUDS de toles classes i ARTICLES DE FERRETERIA

Ramon Morral

Especialitat en tota classe de
Tatxes per a Calçats d'excursió

Mas Adei, 21 🌸 Taller: Mina, 60
TERRASSA

Fàbrica de Teules mecàniques

Segués, Donadeu i C.^a

Terres cuites per façanes i
jardins - Articles sanitaris

Despatx: Fontvella, 1 - Telèf. 2111

Casa Martorell

Perfumeria nacional i estrangera
Plateria
Bisuteria
Paraigües
Ombrel·les
Objectes propis per a regal

Font-vella, 59 - **TERRASSA**

Galí i C.^{ia}

Drogues
Productes Químics

**MATERIAL
FOTOGRAFIC**

Conserves
Perfumeria

Sant Pere, 27 - Telèf. 2039

CASA CUNI

◆◆◆ CONFITERIA ◆◆◆

RUTLLA, 52 : TERRASSA : TELEFON 1717

ARXIV

DEL CENTRE EXCURSIONISTA DE TERRASSA

ANY XVII

Segona època

GENER - FEBRER 1935

NÚM. 93

Viu és el record...

VIU és el record dels dos homes exemplars i compatricis nostres, N'Eugeni Ferrer i Dalmau i N'Àngel Sallent i Gotés, traspassats darrerament, que, entre altres dignes distincions, havien conquerit la d'ésser nomenats Socis Honoraris del nostre Centre.

I aquest record s'encén i afegeix posant-nos als sentits, quan ens dibuixa els dos homes en tota bonhomia i senzillesa, en plena activitat, exuberants de salut i en ple desbordament de llurs innates i admirables qualitats.

El vast terreny de la ciència, fou el preferit per a llurs dinàmiques inquietuds i en el que assoliren fites remarcables.

Els estudis i experiments dels senyors Ferrer i Sallent, no flairaven solament d'aula, de laboratori o de biblioteca: llurs estudis i llurs experiments, eren la Ciència pràcticament agermanada amb la Natura; eren quelcom de pur i definitiu.

N'Eugeni Ferrer i Dalmau, nasqué a Mataró l'any 1871 i N'Àngel Sallent i Gotés, a Castellar del Vallès l'any 1859.

Foren nomenats conjuntament Socis Honoraris del Centre Excursionista, l'any 1912.

La Junta Directiva d'aquest Centre creu, més que una oportunitat, un deure, obrir el primer número d'ARXIU, de l'any en que es compleixen els vint-i-cinc que va nèixer la nostra volguda agrupació excursionista, dedicant-lo a tan il·lustres personalitats.

La joia de l'any que ens festeja per a celebrar dignament les Noces d'Argent, ens recorda, d'una manera dolça i agradable, tots els que en vida contribuïren a la grandesa i creixement del nostre Centre Excursionista.

No repetirem ací, el que amb més propietat us diran en els articles que segueixen aquest modest davantal, caríssims amics que gentilmente han col·laborat a la confecció d'aquest número d'ARXIU dedicat als esmentats Socis Honoraris, traspassats darrerament.

Ens limitarem a esmentar els volums per ells publicats.

El senyor N'Eugeni Ferrer, deixa publicats: «Electroquímica», «Química orgànica», «Metal·lúrgia» i «Tècnica industrial».

El senyor Àngel Sallent: «Flora del Pla de Bages», 1905; «Els noms dels ocells», 1922; «Els noms de les plantes», 1929.

Discurs inaugural del Curs 1920-21 de l'Escola Industrial de la nostra ciutat. Opuscle titulat: «Tecnicisme i neologisme».

A la memòria d'Eugeni Ferrer

El nostre malaguanyat company i mestre, fa poc temps traspasat, fou un home d'intens treball cotidià en tots els ordres, ho fou, però, d'una manera especial, en el cultiu de la ciència, que ocupà vertaderament l'eix principal de la seva vida al voltant del qual eix, com a satèlits, giraven totes les altres activitats llurs.

De jove, va cursar la carrera d'enginyer industrial, els estudis de la qual simultaniejava amb treballs dedicats a l'ensenyament privat i, al seu temps, va graduar-se com a enginyer de l'especialitat química, una de les dues branques que aleshores es trobava dividida l'enginyeria industrial.

Tot seguit va entrar a la casa Cross, de Badalona, ocupant un dels càrrecs tècnics de la famosa fàbrica catalana de productes químics. Així passà uns quants anys, durant els quals tingué ocasió d'agermanar els seus coneixements científics amb els pràctics de la indústria, consolidant-se la seva formació tècnica. En crear-se, però, les Escoles Industrials i sentint en Ferrer una vocació indubtable per l'ensenyament, va sol·licitar, en concurs, una càtedra de les noves escoles, essent nomenat Professor de «Dibuix Aplicat al Teixit», de l'Escola d'aquesta ciutat, des de la seva fundació.

Desseguida va anar centrant llurs activitats docents cap a la seva especialitat i així al cap de poc temps, va passar als ensenyaments de química, ocupant la càtedra de «Química Orgànica, Inorgànica i Metal·lúrgia», primerament i, després, la de «Química Industrial Inorgànica», en virtut dels diversos acoblaments de càtedres i plans d'estudi de l'Escola. Aquesta darrera càtedra era la que suara tenia al seu càrrec.

També, però, desempeñà altres ensenyaments de caràcter general, com els de Física Industrial, Tècnica Industrial, i Geometria descriptiva i Estereotomia, simultaniant-los, en diversos períodes, amb els ensenyaments de les càtedres de Química. En l'Escola Elemental d'Indústries i en la d'Arts i Oficis de la nostra ciutat, també i professà diversos ensenyaments.

En Ferrer va dedicar-se plenament a la nostra Escola Industrial des del seu començ, donant-s'hi de cos i ànima i servint-la amb totes les energies llurs, des del 1902 fins al 1934, en què la mort va sorprendre'l, encara, en plena activitat, mantinguda a tota tensió, podríem dir, fora del breu període d'esgotament fisiològic que va precedir-la.

Aquests 32 anys de vida docent, comporten un treball científic immens, els fruits del qual seran tal volta més ostensibles en els treballs d'aplicació de centenars i centenars d'alumnes que no pas en la mateixa obra directa del mestre i amic, esmerçada per això mateix, d'una manera especial, en el mestratge i en la formació d'aquesta corrua de tècnics que avui el recorden amb pregon agraïment.

Tots els qui havíem estat alumnes d'ell, podem testimoniar el vertader sentit pràctic que donava a les lliçons que professava, en les quals s'hi consideraven les condicions excepcionals del seu fons científic i la seva pràctica industrial amb una veritable vocació pedagògica que les completava.

Va deixar publicats els volums d'«Electroquímica», de la «Biblioteca del Electricista Práctico», així com uns apunts de «Química Orgánica», de «Metalurgia» i de «Técnica Industrial», adaptats a les assignatures respectives de la nostra Escola, i no parlem dels innombrables articles publicats en diverses revistes tècniques i científiques puix que ens és impossible recollir en aquestes ratlles, així com tampoc parlem del seu treball naturalista, en el que havia col·laborat amb els doctors Cadevall i Sallent, de grat record.

Sigui, doncs, aquest modest treball, tan desproporcionat als mèrits d'En Ferrer, un tribut fervorós d'agraïment de deixeble i un record pietós d'amic i de company.

DANIEL BLANXART.

Eugeni Ferrer, entomòleg

Era a primers de l'any 1900 quan una modesta reunió de joves amants de les Ciències Naturals bastien els fonaments de la *Institució Catalana d'Història Natural*, i a primers de l'any següent tal com havien previst a l'aplegar-se, començaven la publicació d'un modest Butlletí.

A la crida feta a l'objecte d'agrupar i encarrilar els aficionats i amants de les coses de la naturalesa, un dels primers que va respondre amb tota fe i entusiasme va ésser l'Eugeni Ferrer, qui entrà com a soci numerari el 19 d'Octubre de 1901.

La seva estada a Barcelona en aquella data va afavorir extraordinàriament el seu dinamisme de relació amb entomòlegs i naturalistes i és per això que l'Eugeni Ferrer acudia amb veritable cura a les sessions i prenia part activa

en tota discussió, ja aportant dades de les excursions setmanals, ja presentant fòssils, moluscs i insectes recollits en las mateixes; estava en aquella data amb febre d'investigar i no havia encara el seu esperit trobat el que cercava: especialitzar-se. Per això trobem a en Ferrer començant les seves recerques científiques en el camp de la Malacologia, debutant amb una comunicació sobre «Moluscs terrestres i marins» recollits per ell a Mataró, (4 gener 1902).

El 8 de Març de 1902 presentà igualment una nota sobre moluscs recollits en excursions fetes pels voltants de Terrassa, en companyia del Dr. Cadevall. Durant l'any 1902 comunicà també els resultats de les recerques fetes sobre moluscs a S. Llorenç del Munt i a Montserrat. En data de 28 de Juny d'aquell any presentà el seu treball «Moluscs recollits a Montserrat», en el que cita una quarantena d'espècies i va precedida d'una lleugera descripció topogràfico-geològica de la muntanya. En 1903 donà compte d'una «Excursió a Ripoll i a Núria».

Durant aquest lapsus de temps des de la fundació de la *Institució Catalana d'Història Natural*, aquesta havia certament crescut però era amb l'aportació de joves entusiastes, metges, apotecaris, enginyers, estudiants de ciències i benèmerits patricis aficionats a l'estudi de la naturalesa, però aquests elements nous amb aficions preferents en el camp de les ciències físiques i químiques volien fer prevaldre llur nombre per desvirtuar el veritable caire amb que va ésser fundada la *Institució Catalana d'Història Natural*, o sigui per dedicar-se solament al conreu de les ciències naturals i això va motivar una escissió en la Societat, de la qual va sortir la Institució d'Història enfortida i limitada als conreadors de la Història Natural. El veritable canvi d'aquesta nova època va ésser l'Eugeni Ferrer, tant que el 18 de Febrer de 1904 va ésser elegit president i encara que a l'acta va fer constar que per motius particulars no podia de moment prendre possessió del càrrec, va fer-ho en 21 de febrer.

Va ésser en el mes de Juny de 1906 quan acabats els meus estudis del Batxillerat i residint a Terrassa, una tarda va venir a cercar-me l'amic Ferrer en companyia del Dr. Cadevall i d'en Salvador Maluquer per fer excursions pels voltants de Terrassa; temps breu, de pocs mesos, vàrem ésser bons companys diaris d'excursió i vaig tenir ocasió d'apreciar l'entusiasme i els coneixements de l'Eugeni Ferrer, qui s'havia ja especialitzat en Coleòpters. Era en aquesta data quan estava en relació diària amb especialistes estrangers de Cicindeles i Carabus i estava preparant llurs treballs sobre Cicindeles.

En el mes de gener de 1907 la *Institució Catalana d'Història Natural* va publicar la seva nota «Les Cicindeles Catalanes—Los litigis de les Cam-

pestris» i en 2 de Novembre de 1909 va premiar-li el seu treball «Assaig monogràfic sobre les Cicindeles de Catalunya» publicat en 1911 i il·lustrat amb 4 gravats.

Era l'Eugeni Ferrer de fusta d'entomòlegs; dissortadament, a voltes per un naturalista la vida no presenta aquell caire de tranquil·litat que semblants estudis necessiten i els quefers de la societat i de la família esborren amb la seva prosa la voluntat i l'entusiasme per arrelats que estiguin. La tasca de l'ensenyament i la possessió de càrrecs directius varen relentir en aquells anys el poder-se dedicar amb plenitud a l'estudi de l'Entomologia.

Ferrer com entomòleg deixa un buit a Terrassa, com el deixaren els doctors Cadevall i Sallent i és a les noves promocions de joves als qui toca omplir-lo; Terrassa ocupa un lloc preferent i el seu nom s'ha obert sempre camí en el caire industrial, però és de desitjar que en l'espill dels traspassats s'albiri qui va a continuar llur obra; deu ésser per als terrassencs desig ferm que el conreu de les ciències naturals no sofreixi eclipsis.

DOMENEC VENTALLÓ.

*Conservador d'Aracnids i Miriàpods
al Museu de Catalunya.*

En recordança

Fa bé el Centre Excursionista de Terrassa en homenatjar l'estol d'homes que tan de relleu li donaren amb l'aportació del seu bagatge científic.

Suara hem vist desaparèixer dues d'aquelles mentalitats científiques, dos noms que fan honor a la ciutat nostrada: Eugeni Ferrer i Dalmau i Angel Sallent i Gotés.

El Centre Excursionista ens ha confiat la redacció d'unes breus quartelles relacionades amb les activitats del senyor Eugeni Ferrer. Tot i que no som els indicats, no hem sabut excusar-nos-en, portats per l'estima i l'afecte que darrerament ens hi unia.

Dins l'ample camp de les ciències naturals, el senyor Ferrer conreua, amb singular profit, la botànica i, en particular, l'entomologia.

Amb l'insigne doctor Cadevall realitzà una infinitat d'excursions científiques. L'any 1907, herboritzant recorrien el Penedès fins a l'enesprat i solitari santuari de Sant Magí, en el cor de la Brufaganya.

Aquell estiu mateix anaren al bell Pireneu i allà, trespant per les idíl·liques muntanyes del somniat paradís del botànic, mentre els senyors Cadevall i Sallent recollien plantes, el senyor Ferrer es lliurava, demés, a la caça dels minúsculs coleòpters que havien de fornir la seva admirable col·lecció particular.

No és estrany, doncs, que el doctor Cadevall el nomeni «company d'excursions» i que en el pròleg de la magna «Flora de Catalunya», destaquí la valuosa col·laboració del senyor Eugeni Ferrer «per les espècies recollides a la Costa i als camins més enlairats del Pireneu Oriental».

En la fundació del Centre Excursionista, no hi podia manca l'entusiasta i mestrívola aportació del senyor Ferrer, qui en el primer número del lluminós «Arxiv d'Estudis» començà la publicació d'un interessantíssim estudi dedicat a «Les marietes».

Professà en el mateix local del Centre, un extens curs (1911-1912) d'entomologia, iniciant-lo amb diverses lliçons sobre la Fauna de Catalunya i dirigint i acompanyant-lo de visites en museus i excursions i sessions pràctiques per a la recol·lecció, classificació i col·lecció d'insectes.

* * *

Recentment, l'any 1933, encara tinguérem ocasió d'admirar-lo com a consumat polemista. Fou a propòsit d'un estudi de Dom A. Lambert, O. S. B., publicat a la «*Révue d'Histoire Ecclesiastique*» de la Universitat de Lovaina, amb el qual es pretenia demostrar la falsedat dels famosos escrits pòstums de la Mare Ràfols.

Amb extraordinària facilitat, el senyor Ferrer escriví una extensa i adequada «*Réplica*» al monjo belga i una coratjosa i admirable defensa de l'autenticitat dels escrits.

Aquella «*Réplica*», li valgué la insospitada felicitació de nombroses personalitats amplament coneixedores de la matèria, la majoria de les quals li ho manifestaren en unes lletres que no tenen preu.

Veus ací uns textos que palesen, si més no, el criteri que meresqué a cinc de les indicades personalitats:

«La he leído con toda la atención y le he de confesar que me ha parecido muy bien en todas sus partes y la he leído con verdadero gusto. Los puntos que toca, que son los principales, están bien tratados y dejan al P. Lambert muy mal parado... No estaría de más publicar esa «Réplica», por aquello de que por mucho trigo nunca mal año».

»A los que lo hemos leído nos ha parecido (y me encargan se lo diga a usted), que es un estudio bien pensado y bien terminado y que logra plenamente su fin, que es deshacer los reparos del contradictor poniendo en claro al hacerlo las ligerezas, atrevimientos e insinuaciones que no cuadran en persona que se presenta como tan crítica...».

»Su Réplica» me ha gustado mucho y sobre todo por el calor y entusiasmo con que defiende los Escritos de nuestra Santa Madre Ráfols... Afortunadamente, puede «técnicamente» demostrarse la autenticidad... Es cosa que entra por los ojos».

»Mi felicitación más sincera y entusiasta por su trabajo de réplica; se lo agradezco en el alma, ya que entre otras, he encontrado nuevos datos ignorados... Espero que pronto se hará público el fallo definitivo y contundente de la ciencia en favor de la autenticidad».

»Le felicito muy cordialmente por su ardiente defensa de la Causa de la M. Ráfols. Estamos con V. y que Dios le premie su buenísima voluntad...».

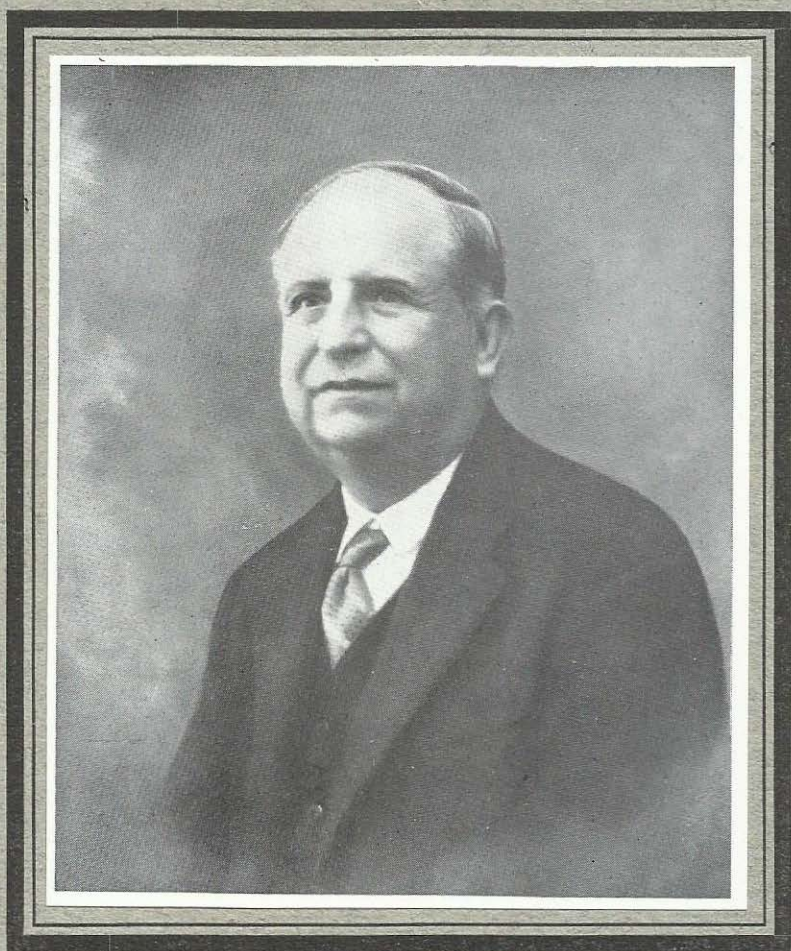
Sobretot la darrera lletra, per procedir d'un lloc elevadíssim, tingué la virtut d'omplir de satisfacció i de ben legítima joia a l'admirat senyor Ferrer.

* * *

Un excel·lent propòsit portava el senyor Ferrer en els darrers mesos: escriure una extensa biografia enaltint el màrtir terrassenc P. Joan Font, S. J. Més la mort el sobtà quan més entusiasmada estava en la recerca.

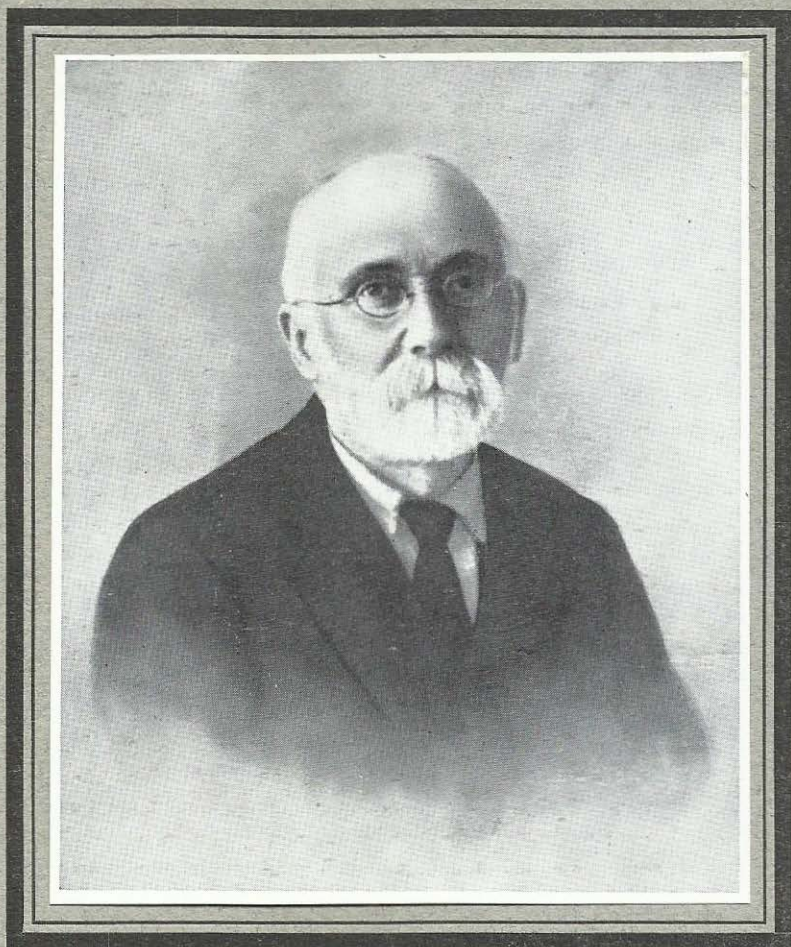
Esperonats per ell investigarem en els arxius locals i pot ben afirmar-se que sortosament encara Terrassa conserva nombrosos i interessants testimonis documentals relacionats amb el tan gloriós com injustament postergat i desconegut terrassenc del segle XVI.

S. CARDÚS.

EUGENI FERRER I DALMAU

1871 - 1934

ANGEL SALLENT I GOTÉS
1859 - 1934

Angel Sallent, filòleg

Més d'una vegada he pensat que en les biografies de personatges seria tan interessant el dir allò que no han fet, que no pas enumerar en registre les publicacions fetes o l'obra acomplerta.

Es fàcil escriure i publicar molt; la producció literària, i fins hi tot la científica es poden fer amb motllos. Hi ha receptes per a confeccionar llibres i per a escriure treballs científics; en uns i en els altres la personalitat de l'autor passa desapercebuda, i si hi compareix, resulta una figura grisa i difumada.

L'home de ciència es coneix pels amics que estima i pels llibres que té de lectura i de consulta.

Les amistats d'Angel Sallent en el món de la Filologia eren escollides i notables. Diré de passada l'amistat que el lligava amb Balari i Jovany, que havia passat a veneració filial. Faré memòria de l'amistat que l'unia amb don Antoni M.ª Alcover, el gran batallador de la llengua catalana. Seria cosa ben interessant el publicar la correspondència sostinguda per Angel Sallent amb l'eminent romanista americà J. Rufino Cuervo, amb el P. Mir i amb un gran nombre d'acadèmics de l'Acadèmia Espanyola.

Es interessant el regirar la biblioteca que fou de l'amic Sallent, el qual era un apassionat pel llibre científic. Entre una multitud de publicacions hi compareix una selecció notabilíssima d'obres de lingüística i de literatura. Cal només recordar totes les publicacions de la «Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans», les publicacions de la «Real Academia Española», les memòries de la «Société de Linguistique», de París, el «Thesaurus Linguae latinae», les obres fonamentals de lingüística indoeuropea, els diccionaris etimològics de Diez, Körting, Meyer-Lübke i von Wartburg; els diccionaris més importants del grec, del llatí, de l'alemany, de l'anglès, del francès i del castellà. Figuren també en la seva biblioteca, publicacions de Gaston Paris, A. Thomas; bona part de les obres de Menéndez Palayo i de Menéndez Pidal, moltes obres de clàssics llatins, etc., etc.

El senyor Sallent tenia els llibres per llegir-los, i ho prova el fet que la majoria de les seves obres estan plenes de notes i de comentaris.

La producció científica d'Angel Sallent, donats els coneixements i preparació que tenia, ha estat poca en el camp de la Filologia.

Pel Congrés de la llengua catalana de 1906, va aparèixer el seu nom, signant una contribució molt interessant sobre l'etimologia del mot «eina». Col·laborador del «Diccionari» de Mn. Alcover va aportar milers i milers de paperetes a la «calaixera». Col·laborador també del «Diccionari dels dialectes catalans» va respondre, un per un, els cent cinquanta qüestionaris que es van distribuir als corresponents.

Persona que reunia immillorables condicions de botànic i de filòleg, va preparar uns treballs interessantíssims sobre «Noms de bolets en català», (Butlletí de Dialectologia catalana, IV, 23, ss.) on, al costat del nom científic, hi figuren els noms vulgars. Un dels camps de recerca més interessants és el de la nomenclatura de les plantes, identificades amb el nom científic. Home que sabia herborejar admirablement, havia reunit els noms de les plantes del domini de la llengua catalana. Aquest bell treball porta per títol: «Els noms de les plantes» i aparagué en el Butlletí de Dialectologia Catalana, XVII, 3-45.

I tan interessant com l'estudi sobre els noms de les plantes, és el vocabulari de l'ornitologia catalana, on va reunir els noms dels ocells que viuen pels camps i boscos de les regions de llengua catalana, publicat també en el Butlletí de Dialectologia Catalana, X, 54-100 sota el títol: «Els noms dels ocells de Catalunya».

No dubto que si l'edat i les circumstàncies li haguessin permès, hauria preparat una «Fauna i flora populars catalanes», semblants a la «Faune et Flore populaires de la France» i a l'obra paral·lela que ha publicat Garbini per a Itàlia. Demés el senyor Angel Sallent era professor de llengua anglesa i de llengua francesa a l'Escola Industrial de Terrassa. Multitud dels joves industrials de Terrassa han estat formats a l'aula del senyor Sallent.

Hi ha qui té la creença que la Filologia va acompanyada de l'aridesa d'esperit i està renyida amb l'estètica. Res d'això hi ha. El senyor Sallent filòleg, tenia una fina sensibilitat. Copçava tota la bellesa incomparable de la Litúrgia del culte catòlic i la grandiositat de la Missa. Enamorat de la cançó popular, fruïa de les cançons populars de tots els països. Embadalit de les tradicions populars, posseïa el diccionari de Grimm, llegia amb gust Rolland i les «Rondaies Mallorquines» d'Alcover.

Angel Sallent era un vartader savi que gustava amb sobrietat i finor les fruites exquisides del jardí de la sabiduria.

A. GRIERA.

Membre de l'Institut d'Estudis Catalans.

El doctor Angel Sallent

com a botànic

El vàrem conèixer l'any 1908, quan volent emprendre un estudi florístic sobre la comarca de Bages algú ens digué que ja n'hi havia un de fet. Efectivament, tres anys abans, el 1905, Sallent havia publicat en una revista professional la «Flora del Pla de Bages». Per pròpia confessió de l'autor en el pròleg d'aquest opuscle i pel que sabem els que tinguérem la fortuna de conèixer l'infadigable explorador de Bages i del Berguedà, Conrad Pujol, ens consta que Sallent utilitzà gran nombre de dades de Pujol en el seu treball. Pujol solia dir, quan li forçaven, que en la dita «Flora» ell hi tenia les dades i Sallent la literatura. I gosariem dir que aquell botànic i Cadevall foren els grans animadors de Sallent en el camp de la botànica florística.

Realment, l'activitat d'Angel Sallent com a sistemàtic fou molt escassa. Company d'excursions de Cadevall, al Vallès sobretot però també en diversos altres indrets allunyats, podem dir que a això quedaren reduïts els treballs de recerca que realitzà. Si mai, però, se li presentava l'ocasió de fer una sortida podeu pensar que no tornava de buit a casa. Es difícil imaginar-se Sallent d'alguna manera que no sigui fent feina! D'aquestes sortides en companyia, la més famosa fou la que realitzaren al Cadí, pel juliol del 1906, els quatre doctors: Carles Pau, de Segorb; Cadevall, Llenas i Angel Sallent. Allà on Cadevall no es veia en cor d'arribar, Sallent més jove i més ardit, hi pujava. Dels cims del Cadí va baixar el *Galeopsis Sallenti*, que Cadevall i Pau li dedicaren.

No fou pas, doncs, exactament, un botànic en el sentit corrent que solem donar al mot. Però són moltes les maneres d'ocupar-nos de l'estudi dels vegetals. Sallent diríem que fou un erudit de la botànica sistemàtica i folklòrica. En el camp de la filologia botànica és però on hom veu manifestar-se amb major vigoria la personalitat de Sallent. Una visita a la seva biblioteca hauria convençut sobre aquest punt fins i tot a aquells que no el

conegueren. Un centenar de diccionaris, diverses obres sobre etimologies botàniques, aquella formosíssima «Flore populaire» d'Eugène Rolland, que potser ell era l'únic que la tenia a Espanya... i sobretot els seus llibres botànics, us feien adonar desseguida del seu tarannà. Aquests darrers els ha deixat cosits de citacions de tota mena. No ha quedat ni un reconet d'espai blanc. Les notes, en llur gran majoria, adients amb la cosa anotada, però d'altres d'allò més desacordades, per bé que sempre conduents a aclarir dubtes etimològics, relacionar idees filològiques o simplement deixar anotats fets. Quina dèria singular, la seva, d'esmenar tota mena de publicacions! Un full imprès qualsevulla, un fullet de calendari, el reclam d'un específic, un anunci de diari..., mentre tinguessin alguna cosa a veure amb la botànica, els trobeu sovint guardats als seus llibres i, naturalment, plens de correccions i de notes: una h que hi falta, una g en lloc d'una j, uns mots oblidats en l'índex, una data equivocada..., una veritable labor de fura! En fi, no podia tocar paper imprès que no hi deixés un senyal o altre.

Aquesta mena de treballar corresponia a un comportament personal paral·lel. Uns instants de conversa amb Sallent provocaven indefectiblement, per poc que fóssiu de la corda, escapades als indrets més variats de la filologia botànica. Demanar-li un aclariment filològic significava veure-us obligat a seguir-lo per indrets que ni ell mateix podia preveure de bell començament, i si s'esqueia que us trobéssiu a la biblioteca, tot era abastar un volum darrera l'altre i cercar-hi i recercar-hi l'aclariment o la confirmació d'allò que interessava, i d'una cosa passava a l'altra amb aquella inestabilitat de pensament, amb aquella falta de fixesa que el caracteritzava, de manera que anaveu a aclarir un dubte i us en plantejava o us en resolía cinquanta de nous.

La labor més meritòria de Sallent en el camp de la botànica queda feta amb la col·laboració que prestà a l'Institut d'Estudis Catalans com a expert filòleg, en diverses publicacions referents a la nomenclatura vulgar i sobretot en la «Flora de Catalunya», les etimologies de la qual redactà ell per als tres primers volums i sovint d'una manera genial.

P. FONT I QUER.

*Director de la Secció de Botànica
del Museu de Catalunya.*

16 de gener del 1935.

RELIGIOSUM ORNAT QUIDEM SCIENTIA ET VIRTUS CORONAT

Era ben coneguda aquesta màxima del gran pedagog Sant Josep de Calassanç pel nostre senyor Angel Sallent (requièsca), qui de petit aprengué la ciència i la virtut de les fonts mateixes de l'Escola Pia de Sabadell, de llavis dels ínclits PP. Casanovas, Fonoll, Solà, Sellarès, Corominas..., tots ornats de ciència i de virtut, l'aroma de les quals perdura encara en molts caps de brot, que tan esplèndidament embalsamen la Ciutat. Com n'és de veritat, que *la ciència adorna l'home religiós, i la virtut el corona!* I amb gran avidesa el nostre senyor Angel (com l'anomenàvem amb el Pep de Sant Pere en les nostres excursions setmanals) conreava la ciència i es perfeccionava en les virtuts!

Farà 20 anys que, en tornar de Cuba, me'l féu conèixer el P. Carles Esquirol, (també traspasat a millor vida), i tant intimàrem ja de primer antuvi, que rar era el dia que no ens comunicéssim per escrit o de presència. Des d'aleshores, com vers amics, fruïem d'intercanvi: *et erant nobis omnia communia.*

Prou ho recordo, quan de bell matí el veia, a la Farmàcia de la Fontvella, després de rebre el pa de vida, lliurar-se plenament a ses aficions lingüístiques i botàniques, interrompudes per aquelles persones, que, conscients de la seva sabiduria i del seu valer, a ell acudien a resoldre llurs dificultats, a cercar consol, a buscar algun calmant, alguna medicina... i el senyor Angel a tots benèvolament atenia, a tots consolava, a tots donava el remei més convenient, a semblança del que féu l'Arcàngel Sant Rafel per la família de Tobies. Quants n'havia guarit d'infortunats, i quantes n'havia consolades de persones i calmat els dolors llurs, allà a la farmàcia de la Fontvella, fent aplicació de les plantes, la virtut de les quals tan a fons ell coneixia! I no eren ja solament aquests necessitats, que hi acudien, sinó quasi diàriament el visitaven els homes de ciència, els seus antics amics, botànics i lingüístics, i principalment el seu inseparable doctor Cadevall amb el qual havia recorregut tota la Catalunya, i que en ses converses feia reverdir les flors marcides del seu *herbàrium*.

Quan més endavant, es traslladà al carrer de Sant Quirze, aleshores

canvià quelcom la manera d'ésser i de sos costums. Tota sa vida esdevení íntima, enterament espiritual, barrejada sempre amb ses aficions complementàries: ço és, la *semàntica* i la *botànica*. Fins aleshores, havia assistit al sant Sacrifici de l'altar com a mer espectador, però, des d'ara volia prendre-hi part, no sols passivament, sinó que es proposava concórrer-hi d'una manera activa. I com l'assistir activament a la santa Missa consisteix, no sols en participar del pa de la vida, que alguns cops, quan anàvem d'excursió, esperava a rebre'l al bell cim del Sant Llorenç, sinó en prendre part activa en la celebració, en sos ritus o cerimònies, i en associar-se a les oracions del celebrant, perquè el fruit que hom assolirà serà tant més elevat, quan més habitual i intensiu esdevingui la participació activa, per això, el senyor Angel volent assolir el màxim de fruit, estudiava cada dia més el significat de les paraules, i els gestos, i fins els moviments del celebrant, amb les variants, segons els temps i segons les diades de les festes que es celebren. D'ací provenien les freqüents preguntes, durant nostres passeigs setmanals, per aclarir sos dubtes i dificultats, fins que vaig acudir jo mateix a satisfer son desig de posseir un Missal romà, on poder resoldre tot ço que el preocupava. A Sant Salvador de les Espases fórem a cercar-lo, tenint des d'aleshores a què atendre's en profit de la seva ànima.

A continuació, tots la veiérem la manera com s'associava al sacrifici, com acompanyava tan modestament pas a pas el celebrant a l'altar, servant minuciosament totes les cerimònies, escoltant i seguint les paraules del celebrant, que abans en sa casa havia llegit en el missal. I aqueixa participació tan directa, a manera de corrent irresistible l'atreia diàriament a l'Església parroquial, per a poder ésser el primer en prendre-hi part activa, com és, dur el missal i les canadelles a l'altar, encendre els ciris, acompanyar el celebrant, etc., etc. Així madurava la seva ànima els fruits de la gràcia, que de petit rebé en l'Escola Pia de Sabadell. Així agermanava la pietat amb la ciència, per a poder ésser del nombre d'aquells savis, que primer que tot són catòlics, com el gran astrònom Le Verrier, que en dir-li un sacerdot, que son nom arribaria als astres, ben humilment li contestà, que esperava millor amb els SS. SS., que tal vegada ell mateix li administraria, arribar fins al cel.

El nostre senyor Angel, amb els actes de virtut religiosa, començats de matinada, es feia gran davant els homes, a semblança de Pasteur, qui, en caure-li a terra el sant rosari, en mig de l'Acadèmia de París, el recollí i abans de posar-se'l a la butxaca, ben devotament, davant de tots els savis, besà el sant Crist. I d'aquest motillo era el senyor Angel! D'aquesta plèiade

de savis era el nostre filòleg i botànic! En tornar d'una excursió llunyana, sempre em pregava, a l'entrar per carretera, de començar el sant rosari, i el volia, no en anglès, ni en alemany, que tantíssim li plaïen, sinó en llatí, que és, deia ell, la llengua de l'Església. Encara no sentia la campana del cloquer tocar l'*Angelus*, que ell mateix, capell en mà, ja l'havia començat.

I ara, a l'amic, a l'amic de tants anys, al company de tantes excursions pel pla i per la muntanya, al nostre senyor Angel, al darrer botànic terrassenc, a l'excursionista consumat, no vull enfil·lar a la seva corona cap branquilló de grèvol, ni cap floreta, ni tampoc posar cap gra d'encens al pebeter, sinó que li serà molt més grat, que del fons del cor, i amb els ulls mirant enlaire digui al Senyor: *descansi en pau*. R. I. P.

JOAN SOLÀ, SCH. P.

Terrassa, 2 de gener de 1935.

Crònica

Excursions fetes.—Durant els passats mesos de desembre i gener s'han efectuat 30 excursions amb un total de 151 socis concurrents. Vuit d'aquelles sortides foren fetes a base d'esquís.

Els indrets preferentment visitats són els següents: 2 excursions a La Pola, L'Esplugu, Turó del Mal Pas, Sant Jaume de Vallhonesta i Sant Vicenç de Castellet; 1 a Sant Julià i Font de la Moreria; 1 a Viladrau i Sant Segimón (Montseny); 1 a Sant Pere Sacama i Sant Salvador de Les Espases; 1 a La Mola de Sant Llorenç i Sant Jeroni de Montserrat; 1 a La Pola, Sot de l'Infern i Sant Vicenç; 1 a Sant Llorenç dels Piteus, Tuixent, Castellar de Tost i Ordinyà; 2 a Berga i als Rasos de Peguera; 2 a La Molina; 4 a Núria, Nou Creus, Finestrelles, Pic de Segre; 3 sortides pels nostres encontorns (Sant Cugat, Can Bogunyà, El Guitart, etc.); 11 a diversos indrets del Sant Llorenç (La Soleia, Cova del Frare, El Saüc, Fogaroses, Font de N'Era, El Daví, El Dalmau, Cort Fosca, etc., etc.).

Biblioteca.—Demés dels butlletins i revistes que periòdicament es reben al Centre, han ingressat a la nostra Biblioteca els següents llibres i mapa:

«La Nacionalitat Catalana», d'Enric Prat de la Riba.

«Cançoners populars de l'excursionista», edició de la Federació de J. C. de Catalunya.

«Guia itinerària de les valls de Gaià, del Foix i de Miralles», editada pel Centre de Lectura de Reus.

«Terrassa: Historial de 1934», cedit pel seu autor, en Baltasar Ragón, Vocal d'Arqueologia, Història i Art del Centre.

«Notes geològiques», lliurat també pel seu autor, senyor Jacint Elies, distingit col·laborador d'ARXIU.

«Mapa Michelin número 43, Saragossa-Barcelona», lliurat pel president del Centre, en J. M. Arola.

Ben sincerament palesem el nostre agraïment als generosos donadors esmentats.

Museu. — Han passat a la vitrina corresponent diversos exemplars de fòssils trobats a Monjuïc i a Tarragona, així com uns bells cargols marins, cedits pels consocis en Josep Datzira i Vidal i n'Antoni Oliver, respectivament.

A ambdós consocis les nostres més expressives gràcies.

El nostre butlletí sol·licitat. — Per l'il·lustrat professor de la Universitat de Colònia (Alemanya), senyor Herbert Kühn, ens ha estat sol·licitat el número 62 d'ARXIU, el qual conté l'article referent a la descoberta d'unes sepultures bàrbares a la Muntanya de Sant Llorenç del Munt, alhora que la fotografia de la sivella visigòtica, del segle V, que fou trobada quan el Centre va fer aquelles excavacions.

El dit número d'ARXIU ha estat tramès a Colònia per mitjà del Dr. Lluís Pericot, de la Universitat de Barcelona, al qual palesem el nostre agraïment.

Dos nous xalets-refugi. — A finals del mes de novembre va tenir lloc a La Molina, la inauguració d'un nou xalet-refugi per als esquiadors, el qual està emplaçat junt a l'antic edifici del Centre E. de Catalunya.

També el dia 16 de desembre va inaugurar-se oficialment el xalet-refugi de Ciurana, a la Serra de Prades, el qual va ésser cedit al Centre Excursionista de Catalunya pel senyor Ciriac Bonet (q. e. p. r.).

Aquest nou xalet-refugi, emplaçat a 900 metres d'alçada, està adossat a una balma de roca, ran del cingle, compost de dos pisos. La planta baixa està dividida en menjador, sala amb llar de foc i cuina. Al pis superior es

troben tretze lliteres amb somnier i matalàs, repartides en dos compartiments. Hi ha roba de llit, atuell de cuina i taula, il·luminació i aigua a l'interior. Guarda les claus d'aquest nou xalet-refugi el senyor rector de Ciurana.

A l'acte inaugural d'aquest darrer refugi hi assistí, en representació del Centre, el consoci en Joan Escuder.

Sessions de Cinema. — El dia 7 del passat mes de desembre va projectar-se en el nostre estatge el magnífic film professional, en quatre parts, *La conquesta del Mont-Cerví*, la qual és interpretada pel ferm alpinista Lluís Trenker.

La concurrència, que omplena per complet la sala d'actes del Centre, va sortir vivament complaguda d'aquesta sessió.

En les sessions públiques que els dies 20, 22 i 23 de desembre van celebrar-se al Cinema Alegria, va ésser projectat, sota el patrocini del nostre Centre, el superb film, estrenat aquesta temporada, *Or a la muntanya*, el qual constitueix una successió de fotogrames del Mont-Blanc, d'una bellesa i sublimitat corprendedores, estretament lligats amb la reproducció de la gesta heroica dels personatges històrics Jacques Balmat i el doctor Paccard, els quals, amb llur primera ascensió al Mont-Blanc, iniciaren la pràctica de l'alpinisme.

Els socis de la nostra entitat, com a patrocinadors del film, gaudiren del vint per cent de descompte sobre el preu de les localitats, descompte que gentilmente va cedir-nos el propietari del Cinema Alegria, senyor Gaietà Galitzia, al qual renovem el nostre més sincer agraïment.

Secció de Fotografia *El concurs fotogràfic «Catalunya en 1934».* — Per la Direcció del diari barceloní «El Día Gráfico», el nostre Centre fou nomenat Membre del Comitè Organitzador i Executiu del Concurs Històric-fotogràfic denominat «Catalunya en 1934», que el dit diari va organitzar.

El Consell Directiu del Centre delegà la representació de l'entitat en el mentat Comitè, al consoci N'Antoni Miralda, president de la Secció de Fotografia.

Secció d'Esports de Neu i d'Alta Muntanya *Butlletí de la neu a Catalunya.* — Com en les temporades anteriors, s'ha procurat la tramesa setmanal d'aquest butlletí indicador de l'estat de la neu a la nostra terra, el qual és editat per l'Oficina del

Turisme de Catalunya i el Centre Excursionista de Catalunya. Com els anys passats aquest butlletí és exposat a l'aparador de la Casa Llugany del carrer de Sant Pere i, a la vegada, és radiat cada divendres, a un quart de deu del vespre, dintre el Ràdio-Butlletí d'Excursionisme que el Centre trasmet per Ràdio-Terrassa.

L'autocar dels esquiadors. — També com les temporades anteriors aquesta Secció ha establert el servei quinzenal d'un autocar que trasllada els nostres esquiadors a Ribes del Fresser, des d'on poden empalmar amb els ferrocarrils de Núria o de La Molina. Aquest autocar surt a les quatre del matí de la Plaça de la República.

El V Campionat terrassenc d'esquis. — Ha estat senyalada, en principi, la data del diumenge dia 10 de març per a celebrar el V Campionat local d'esquis, el qual es correrà a la vall de Núria. Per la premsa de la ciutat seran donats tots els detalls referents a aquest concurs.

EXCURSIONS OFICIALS

MES DE FEBRER

Dia 10. — Pràctiques d'esquis a *Núria* i a *La Molina*. Amb autocar fins a Ribes i viceversa. Secció d'E. de N. i d'A. M.

Dia 17. — Excursió a *Sant Llorenç del Munt*. Vocal, Pau Julià.

Dia 24. — Pràctiques d'esquis a *Núria* i a *La Molina*. Amb autocar fins a Ribes i viceversa. Secció d'E. de N. i d'A. M.

MES DE MARÇ

Dies 2, 3, 4, 5 i 6. — Excursió amb esquís a *Hospitalet*, *Coll de la Cavaneta*, *Soldeu*, *Pic Negre d'Andorra*, *Vall del Campcardós* i *Porter*. Vocal, Manuel Aurell.

Dia 10. — Pràctiques d'esquis a *Núria* i a *La Molina*. Amb autocar fins a Ribes i viceversa. Secció d'E. de N. i d'A. M.

Dia 17. — Excursió a *El Cairat*, *La Puda* i *Sant Salvador de les Espases*. Vocal, Josep Capella.

Dia 24. — Pràctiques d'esquis a *Núria* i a *La Molina*. Amb autocar fins a Ribes i viceversa. Secció d'E. de N. i d'A. M.

Dia 31. — Excursió de *Terrassa* a *Manresa*, passant pel camí ral. Vocal, Pere Anglada.

PLAQUES
PEL-LÍCULES

PRODUCTES
FOTO-QUÍMICS

Casa fundada en 1871

LA MARCA DE MAXIMA QUALITAT

Agència Oficial per Terrassa: **La Casa de l'Aficionat de
BALTASAR PLANS, Raval Fermí Galán, 38**

Distribuidor exclusiu per Espanya: **Joaquim Gasca Peris - BARCELONA**

MAGATZEMS DE MOBLES
de tots els estils i preus

ENTRADA LLIURE

MOBLES
DE LUXO
Y TAPIS
SERIA:

FUSTE
RIAMFA
BRICAB
SERRAR

3, SANT PAU, 3

Pressupostos gratis, sens compromís
NUVIS: No deixeu de visitar-me
si us agrada l'estalvi.

Frederic Setó

Cedaceria, Articles metal·lics

Alambres ce-
dassos i gar-
bells per mi-
nes i usos in-
dustrials. Cor-
tines metàl·li-
ques de ade-
na. - Instal·la-
cions comple-
tes de cercats,
galliners i
"pajareras"

**Topete, 63
Terrassa**

Consocis:

Efectueu les vostres compres en les cases anunciades en el present "ARXIU".

Aficionats

Drogueria Armengol

Revelo gratis tots els negatius
Ampliacions a preus econòmics

R. d'Egara, 215 - Telef. 1312

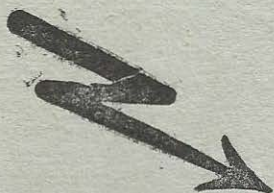
Vda. de G. Plargués

Joieria
Optica
Relotgeria

Font-vella, 18 - Terrassa

Articles d'alumini,
d'esport i propis
per a excursions.
Claus TRICOUNIS

P. Père

Unió, 32 :: Telèf. 1399

Joieria - Bisuteria - Optica
VDA. DE J. BALADA

*Extens assortit en Tro-
feus i Copes d'esport*

Font-vella, 19 - Palla, 2

PELLETERIA OLIVERAS

*Extens assortit en totes classes de Pells
fines i corrents. - Preus limitats per ésser
de fabricació pròpia. - En moneders
per a senyoreta fem el 10 % descompte
mentonant aquest anunci.*

JAUME JOVER, 8

CAMISERIA

G. VACARISAS

Lo més nou
Especialitat a la mida

FONT-VELLA, 4 - TELEF. 1491

Soci!!

Tens companys?

Tens amics?

proposa'ls per associar-los a la nostra Entitat

EXCURSIONS I VISITES COL·LECTIVES
ALPINISME - ESPORTS D'HIVERN
CAMPING - ATLETISME
CONFERENCIES I CURSETS - EXPOSICIONS
BIBLIOTECA: Prestació de llibres i mapes
SESSIONS DE PROJECCIONS, ETC.

**Cafès - Maracaibo - Natura - Hag - Bombons i
Caramels selectes. - Capses per a presents, noces
i bateigs. - Cacaos, Sucres, Licors, Xocolates, etc.**

● **MORELL - Jaume Jover, 2**

RAPID EXPRÉS DEL CALÇAT
DE

Josep MILLANES

CARRER CREMAT, 16

TERRASSA

**Especialitat amb tota classe de sabates d'Esport i
Excursionisme. - Claus de totes menses. Tenyits de
tes classes, colors sòlids, en moneders i sabates**

Adobs perfectes, als 15 minuts

M. ABAD RIBERA

**Pues i Llitos per a Teixits - Extens assortit en Pues de Lloguer
Filferros de totes classes - Enreixats metàl·lics - Laminació
en fred de cercols per a embalatges i altres indústries.**

CARRETERA MARTORELL, 29

TELÉFON, 2105